

Felmelegszik a ház...

Egy asszony útja az idegenségtől a megérkezésig

„Tekinthejtük olyannak az ellenállást, mint amikor az ember egy hideg szobában bújik ki a paplan alól. Ilyenkor nem a paplant ráncigáljuk a terápiában, hanem a házat fűtjük fel. Ha már meleg, biztonságos és bizalommal teli a légkör, akkor az ember magától rúgja le a paplant... és el-lazul.”¹

Hogy milyen ház ez? És ki van a paplan alatt? És miért, hogyan került oda? Mivel takarózott? Lerúgta-e a paplant magáról? Ezekre a kérdésekre ad választ ez az írás.

TÉMAVÁLASZTÁS

Homo viator – úton lévő ember, utazó. Mind azok vagyunk. Életünk folyásának olyan szimbóluma ez, amely valamiképpen sokaknak megragadható, értelmezhető. Könnyű kapcsolódni hozzá. Vannak, akik számára az események egymásutániságát és sokféleségét jelenti inkább, vannak, akiknek az élet ritmusát, a találkozások és történések sokszínűségét, s van, akinek az állandó mozgás, változás jut eszébe róla. Az utazás fázisai jól rímelnék életünk egyes szakaszaira, életeseményeink, tapasztalataink kicsiben hordozzák ezeket a jellegzetességeket. Meghívást kapunk, vagy belső vágy indít bennünket, és útra kelünk. Sokszor útravalót is viszünk magunkkal, de van, hogy üres kézzel indulunk. Haladásunknak sokféle tempója és iránya lehet: sietve vagy vánszorogva, egyenesen, kanyarogva, olykor visszafelé. Lendületesen vagy fásultan lépdelünk, sokszor akadályok is utunkat állják. Van, hogy magányosan megyünk, máskor társakkal indulunk útnak, vagy útközben történnek találkozások. Az utazáshoz tartozik a kö-

szöntés, üdvözlés és a búcsú is. Az összekapcsolódás és az elszakadás is. A megérkezés öröme és az elválás fájdalma. Elhagyok, otthagytam valakit, valakit, és elindulok valami más felé. Valami más felé, mint amiben addig benne voltam. Ez a más, akár ismerős, akár ismeretlen, hat majd rám, és valamit hozzáad további utamhoz.

2012 tavaszán, amikor témát kerestünk egy vidéki kisvárosban induló bibliodráma-csoportunknak, megragadott bennünket az utazás, az úton lét motívuma. Úgy éreztük, kellően tág és sokrétű téma lehet ahhoz is, hogy minél szélesebb körben érezhesse magát megszólítottnak az érdeklődő. Ahogy a témánk formálódott, szándékunkká vált, hogy lehetőséget teremtsünk a helyi közösségek sokféle ágazó útjainak, hogy keresztezzék egymást, hogy találkozzanak. Pihenőt szerettünk volna ajánlani a csoportlehetőséggel, ahol meg lehet állni. Ahol lehetőség van visszanezni és előtekinteni. Ahol alkalom nyílik a megosztásra és az elfogadottság megtapasztalására. Titkon azt is reméltük, hogy ez az alkalom egy új, közös út kiindulópontjává is válhat. Olyan ponttá, ahol egyre többen megállnak majd utazásaik során.

Isidor Baumgartner Pasztorálpszichológia című könyvében olyan gondolatokat találtunk az úton létről, amelyek teljes mértékben beleilleszkedtek elképzelésünkbe:

„Minden utazás rejtett célja a megváltozás. Aki nem kel útra, az soha nem lel önmagára, és soha nem lesz azzá, aki lehetne. Hiszen az idegenség számos lehetőséget kínál, hogy felfedezzük önmagunkat. Minden táj, minden ház, minden ember, akivel találkozunk, újra megadja ne-

¹ V. Satir – J. Banmen – J. Gerber – Gömöri M.: *A Satir-modell – Családtérápia és ami azon túl van*, Ursus Libris, Budapest, 2006, 131.

künk a lehetőséget, hogy belevetítsük önmagunkat, és hogy újra és szokatlan módon szemléljük benne önmagunkat. Így, amikor útra kelünk, egy darabon eltávolodunk önmagunktól, idegenné válunk önmagunk számára, majd visszatérünk önmagunkhoz. Aki útnak indul, az újra mozgásba hozza történetét. Hiszen egyszer felkerekedve mindig idegen történetekre lel. De mivel ezekben ő is megjelenik, így saját történeteivé válnak. Az utazó idegen történetekbe bonyolódik, és közben a sajátja is kibontakozik. Az idegenben megjelenik a sajátunk, a sajátunkban az idegen...²

Kilépés önmagunkból, indulás valami új felé, találkozások, amelyek hatnak ránk és dolgoznak bennünk, alakítanak és szembesítenek önmagunkkal. A tervezéskor úgy éreztük, ezek mind részei lehetnek, részei kell hogy legyenek bibliodráma-csoportunknak. De van még valami, ami számunkra, számomra alap volt, és erre az alapra építkezve indultunk neki vezetőtársammal a mi közös utunknak. Úton vagyunk Isten felé is, ő egyszerre útitárs és úti cél. És ő is úton van hozzánk, értünk. Ő maga az Út. Egyszerre hív és vár, indul és küld, ölel és enged. Rábíztuk magunkat, rábíztuk a csoportot, az alkalmainkat.

SZÖVEGVÁLASZTÁS

Szerettük volna a tágabb hívótéma megadása után, a csoportot megismerve és rájuk hangolódva alkalomról alkalomra kiválasztani azokat a szövegeket, történeteket, amelyek érzéseink szerint a leginkább segítik a csoportot a mélyülésben és az Istennel és önmagukkal való találkozásban. Igyekeztünk figyelni a csoport állapotára, az egyéni és közös témáikat is figyelembe vettük. Szándékunkban állt sokféle szöveget vinni (ő- és újszövetségi, elbeszélést és bölcsességi szövegeket), és arra is figyeltünk, hogy lehetőség szerint minél több módszert kipróbáljunk. Az alábbiakban röviden vázolom az alkalmain témáit, a hozzájuk kapcsolódó szövegeket és a választott módszereket. (Lásd a táblázatot a tanulmány végén, a 182. oldalon.)

A CSOPORT PEREMÉN – „A PAPLAN ALATT”

A csoportban sokan kapcsolódtak már egymáshoz a bibliodráma-alkalom előtt is, két embert kivéve. Egyikük Bea volt, ő úgy jelentkezett, hogy nem ismert senkit. Közösség és lehetőségek után kutatva jött, a kíváncsiság hozta. Az interjúból kiderült, hogy mélyebb önismeretre is vágyott, és olyan módszert szeretett volna tanulni, amellyel az Istenhez fűződő kapcsolatát is mélyítheti. Elmondta, hogy férjével két fiút nevelnek, fél mondatban említette, hogy a kamaszokkal nem könnyű megtalálnia a hangot. Személyes dolgairól nem beszélt, kérdéseinkre szűkszavúan válaszolt, sőt néha az volt az érzésünk, hogy idegesítik a kérdések. Zárkózottságot, keménységet, lefojtottságot érzekeltünk a beszélgetés alatt. Arca szinte sápadt volt, színtelen, a mosolya kicsit kényszeredett. Görcsösnek és merevnek tűnt, azzal együtt, hogy a beszélgetésben nem volt megakadásunk. Az első alkalomunk előtt ő volt az, aki jelezte, hogy egy sérülés miatt egyedül nem tudna eljönni, kérte, hogy ha van rá mód, valaki hozza el. Meglepődtünk rajta, hogy ilyen kezdeményező, de őszintén örültünk neki, és pozitív jelnek vettük. Aztán az első alkalommal rögtön olyan szerepet választott a játékban, amiben, úgy gondolom, benne maradt egészen a tizenegyedik alkalomig. Ábrám meghívását játszottuk, és ő volt Ábrám szomszédja, akit idegesítenek a gyerekszajok, akinek túl sokan voltak Ábrámék, akinek sok konfliktusa volt a családdal, és aki fellelégett, hogy végre elmennek, és nyugalom lesz. Miután Ábrám elindult, ő ott maradt egyedül Háránban, s onnan figyelte a játékot. Közben egy ponton kiderült, megfordult a fejében, hogy utánuk menjen, de nem tette meg. A játék végén pedig arról számolt be, hogy hiányérzete van. Hiányzik neki Ábrám, hiányzik a közösség, a társaság. Ez a szerep előrevetítette Bea egész csoportbeli szerepét. Szinte az összes alkalommal valamilyen peremszerepet választott, sokszor voltak nehézségei a szerepbe kerüléssel vagy magával a játékkal. A harmadik alkalom-

2 I. Baumgartner: *Pasztorálpszichológia*, SE Mentálhigiéné Intézet–Párbeszéd Alapítvány, Budapest, 2003, 131.

mal Mária és Márta történetében Mária szerepét választotta, ezzel együtt már az interjúnál kiderült, hogy nem ez volt az ő igazi választása, mert többször nem tudta a nevét, olykor Mártát mondott, olykor csak nem jutott eszébe, hogy ki is ő. Fizikailag is távol maradt a jelenetől, bár szeretett volna Jézus lábaihoz ülni és hallgatni őt, de nem ment neki. Talán szerette volna, ha Jézus hívná oda. A zárókörben elmondta, rosszulest neki, hogy Jézus nem is figyelt oda rá. Hiánnyal ment el.

A karácsony előtti alkalommal megismétlődött a harmadik alkalom „forgatókönyve” Bea számára, csak más volt a szerep. A játék után a visszajelző körben lemondóan közölte, hogy neki ez a drámázás nem megy, sokat kéne még tanulnia, mert nagyon nehezen megy bele a szerepekbe. Amikor az érzéseit kellett szavakba öntenie, láthatóan nehézségekbe ütközött. Mint ha kemény burkot épített volna maga köré, amely nemcsak a kinti világtól, de belső világától is eltávolította őt.

Négy alkalom után még mindig nehéz volt megválaszolni a kérdést, hogy mit keres Bea a csoportban. Hogy miről szól az ő ellenállása. „Az érzések elzárásával, a spontán bevontság elutasításával újra és újra a régi, ismert megoldáshoz folyamodnak, elutasítva a függetlenné válás, fejlődés lehetőségét” – írja *Sarkady Kamilla* az ellenállásról szóló tanulmányában. Ennek fényében könnyebb volt elfogadni, hogy Bea jól bevált viselkedésmódját hozta a csoportba is, ahol egyébként elfogadottságot és egyre növekvő bizalmi légkört tapasztalt, sőt ennek hatására sokszor érezni lehetett oldódásának csíráit is. De ezek csak csírák maradtak. Többször éreztük rajta a bizonytalanságot, azt, hogy megerősítést vár, főként tőlünk, vezetőktől.

Az ötödik alkalom több szempontból egyfajta súlypontja volt az ő csoportbeli útjának. Jézus megkeresztelkedését vittük, és rítussal dolgoztunk. A bevezető köszöntés után csendes, lassú, meditatív sétára hívtuk őket, arra, hogy figyeljék a testüket, a testrészeiket, gondolják végig, hogy melyik részük hogyan szolgálta őket az el-

múlt időszakban. A meditációs séta alatt Bea sokszor tekintgetett körbe, figyelte a többieket, ki hogyan csinálja a gyakorlatot, nehezen tudott önmagára figyelni. A séta után rövid, az egymásra hangolódást segítő páros gyakorlat következett. A bejelentkező körben Bea rezignáltan mondta el, hogy az előző alkalom nem érintette meg, és ez már a többedik ilyen számára. (Innentől kezdve nagyon foglalkoztatott, hogy megfejtssem, mi tartja a csoportban Beát.) Menetegetőzött, hogy ez nem a mi hibánk (mármint a vezetőké), biztosan velem van a baj. Ő nem tud feloldódni, és színészi képességei sincsenek.

A játékra készülve arra kértük a csoportot, hogy szavak nélkül, de közösen építsék meg a Jordán folyót a teremben lévő kellekekből, és amikor készen vannak, helyezkedjenek el a teremben, és hallgassák meg még egyszer a szöveget. Elmondtuk, hogy mindenki Jézus szerepét fogja játszani, és szabadságot kapnak arra, hogy meghívják Jánosnak és Atyának a csoportból azt, akivel a leginkább meg tudják élni azt, amit szeretnének. Arra kértük őket, hogy szavakat ne használjanak, kizárólag az Atya szózata hangozzék el. Amikor a csoport belekezdett a Jordán építésébe, Bea kiment a mosdóba. A folyó felépítésének nagy részéből kimaradt, mire visszaért, nagyjából készen volt a csoport. Miután mindenki megtalálta azt a helyet, ahol kellő biztonságban érezte magát, újra felolvastuk a szöveget. Röviddel a szöveg felolvasását követően Bea jelentkezett az első játékra, és János és Isten kiválasztása után jelezte azt is, hogy aki akar, beülhet a játékba „tömegnek” János köré. Ezzel a lehetőséggel végül minden jelen lévő csoporttag élt. Beöltöztek, elindult a játék, rábízta magát a társaira, megtörtént a keresztelés. Kívülről nézve nem történt semmi különleges. Persze a belső történések nem mindig tetten érhetők a külső szemlélő számára, de itt valahogy azt lehetett érezni, hogy lejátszotta a játékot, mint az előző négy alkalommal is, de a játéknak nem volt lelke. Visszaült a helyére, és folytatódott az este. Két-három játék után volt a vezetőtársammal egy olyan megérzésünk, hogy

3 Sarkady K.: Az ellenállás megjelenési formái és pszichodramatikus kezelésük a neurotikusok rövid terápiájában, in Zseni A. (szerk.): *A ház tovább épül*, Animula, Budapest, 1999, 66.

mintha nem mernének ráhagyatkozni a játékokban az emberek a belső vágyaikra. Ugyan az instrukcióban elhangzott, hogy elmondhatják, ha valamit nagyon szeretnének megélni, mégis úgy érzékeltük, hogy valami gát miatt nem elég szabadok, spontánok a játékok. Mivel a játékok menetében más lehetőséget nem láttunk, két rítus között megismételtük a szabad játékokra vonatkozó instrukcióinkat, és folytatódtak a játékok. Érezhető volt a változás, kreatívabb és spontánabb játékok következtek. Beát egyszerű választották szerepre, Jánosnak. Minden rítus mély játék volt, és a legtöbb csoporttag mély megélést tapasztalt, istenélményt, meghatódottságot élt át. Sokszor nekünk, vezetőknél is megrendítő volt látni, kézzelfoghatóan tapasztalni a Lélek működését a csoporttagokban.

A játékok után lebontották a folyót, és visszautlunk a körbe, hogy visszajelzést adjanak a megélétekről. Itt ugyan nem Bea volt az első, de az első között szólalt meg ő is, és kemény hangon elmondta, hogy bosszús és csalódott, mert igazságtalannak érzi, hogy az ő játéka után következők nála pontosabb instrukciókat kaptak. Ő valójában nem azt szeretne volna megélni, amit játszott. Sőt azt is nehezményezte, hogy amikor ő Jánosként játszott, nem hagytuk elég hosszan játszani. Nem volt képes arra, hogy csoporttársa játékát szolgálja, abban a játékban is önmaga körül forgott. Olyasmi történt, ami neki nem volt jó, ezért a vezetők ellen fordult, és minket hibáztatott érte. Megköszöntük a visszajelzését, és megerősítettük azt, hogy szabad kifejezni, mire vágyunk, még akkor is, ha erre a lehetőségre mi, vezetők külön nem hívjuk fel a figyelmet. Ezzel lezártunk tekintettük a dolgot, ám amikor a következő alkalom előtt röviddel Bea jelezte, hogy nem fog tudni jönni, nem voltunk meglepődve. Azt gondoltuk, hogy az ő útja itt nagyjából véget ért, ha nem is lép ki a csoportból, meg fog maradni ebben a peremszerepben. Úgy gondoltuk, ez az alkalom olyan mély és intim volt, hogy ha ez nem törte át azt a jégpáncélt, amely mögött ő rejtőzik, akkor ezután sokkal nehezebb lesz mélyre mennie. Még mindig nem értettem azonban, hogy miért marad a csoportban.

A hatodik alkalomra valóban nem jött el. Nagyon sajnáltam, bár azt gondoltam, hogy ha a

rítusból is ilyen módon kirekesztette magát, akkor a hatodik alkalom erősen önismereti jellegével, személyes saját témáival még kevésbé tudott volna mit kezdeni.

A hetedik alkalommal olyan témát kerestünk, amely az előző két mély játék után valahogy gyógyítja, elsimítja az ott felmerült sebeket, érintődéseket, megrendülést. Célunk volt az is, hogy a csoportot újra összekovácsoljuk, segíteni szerettük volna őket abban, hogy újra megtapasztalhassák az egységet, a közösséget, a bizalmat. Ezért egy bizalomjátékot vittünk be melegítő játéknak, a harangjátékot, amelyben a csoport szoros kört alkot, és egy ember középen állva, csukott szemmel játssza a harang nyelvét: ide-oda dől, engedve, hogy a csoporttagok tartásuk és indítsák. Nagyon érdekes képet adott ez a játék a csoportba vetett bizalomról az egyes tagok esetében. A harangnyelv-pozícióból ketten léptek ki, az egyik Bea volt. Nem bízott a csoportban, a csoport megtartóerejében. Nem tudta elengedni magát, nem volt képes befeledkezni, ráhagyatkozni a többiek figyelmére és gondoskodására. Egy kihagyott alkalom és az azt megelőző csoportbeli története tükrében ez nem volt meglepő. A harangjátékot olyan melegítő játék követte, ahol két-három fős csoportokban kellett eljátszaniuk a csoporttagoknak, hogy mindenki valamilyen sérülést szerzett egy csatában, és a többiek segítségére szorul, hogy átjuthasson a túlsó partra. Bea azt játszotta, hogy egy lövés következtében megbénult, de ebbe a szerepbe sem tudott belemenni, nem engedte, hogy a többiek átsegítsék, gyakorlatilag átsétált a terem túloldalára.

A történetünk a tetőn keresztül leengedett béna meggyógyítása volt, ebben Bea egy olyan dicsőítő ember szerepét választotta, aki Péter házában az ajtajában áll, már nem jutott be, csak a szóbeszéd mentén jutnak el hozzá a hírek, de még így is dicsőíti az Istent azért, amit Jézus csodáin keresztül tesz. Csoportbeli szerepéről megint csak nyilvánvaló képet adott ez az ajtó mellett álló, a benti, fontos eseményektől elzárt, kint rekedt, kirekesztett ember szerepe. A visszajelző körben szavai, melyek szerint neki jó volt megélni ezt a fajta istendicséretet, üresen csengtek.

A következő alkalom bemelegítő játékában mindenféle használati tárgyat vittünk, és kértük a csoporttagokat, válasszák ki azt, amelyik legjobban kifejezi, hogyan vannak jelen. Bea egy kulcsot választott, és érdekes módon saját eddigi útjára reflektálva jelentkezett be. Rájött, hogy mi a kulcsa az ő peremen maradásának: az, hogy nem figyel oda magára. Az odafigyelés mentén mi sokkal inkább olyanak érzékeltek őt, mint aki nehezen figyel a másik igényeire, csak saját maga körül forog, ezért igen meglepődünk ezen a gondolatán. Szavai azt mutatták, hogy benne ez a kérdés mozgott és dolgozott a hetek folyamán. Jó volt látni, hogy foglalkozik ezzel, és keresi a választ arra a kérdésre, amit már a második alkalommal megfogalmazott, hogy miért van ő mindig peremszerepben.

Ezen az estén Illés és a sareptai özvegy történetét játszottuk, két csoportban. Bea Illés szerepét választotta, amin meglepődünk. A bejelentkező körből nem derült ki, hogy volt-e olyan dolog, ami fordulatot hozott neki, bár visszajelzése a béna meggyógyításának történetére, a játékra és az alkalomra pozitív volt. Furcsa volt, hogy az eddigi peremlétből most mi vitte őt a középpontba. Talán a dicsőítés vonala továbbmehetett benne, mert Illés szerepében az Istenre való ráhagyatkozást élte meg, a játékban nagy nyugalmat és bizalmat árasztott. Lehet, hogy a harangjáték és a béna gyógyítása elindított benne valamit? Lehet, hogy továbbvitte a folyamatot? Ha így is volt, úgy éreztem, éreztük vezetőtársammal, hogy már szinte késő. Persze mindig megtörténhet a csoda, mindig történhet olyan érintődés, amire nem számítunk, de Bea esetében azt éreztük, hogy olyan makacsul tartja magát a kívülállóságához, hogy ebből nem fog tudni kilépni. Bea Illése mindezekkel együtt vagy épp ezek ellenére egy finom, kedves, közvetlen Illés volt, aki az özvegy aggodalmait a kisugárzásával tudta szelídíteni. Talán először volt ott-hon a szerepében.

A kilencedik alkalommal Bea hiányzott. Itt még inkább az munkált bennem: elengedem a vágyat, hogy neki is mély lelki élményeket szeretnék adni a csoport által. Úgy láttuk, hogy minden más csoportagnál tudtunk volna legalább egy alkalmat mondani, amikor sokat ka-

pott és katarzist élt meg, kivéve Beát. Ezzel a hiányzásával el kellett engednem azt a gondolatot, hogy ő is olyan módon gazdagodik majd ebből a csoportból, ahogy a többiek.

A tizedik alkalommal érdekes ponthoz érkezett Bea csoportbeli szerepében. A tékozló fiú történetét vittük, és protagonistajátéokra hívtuk a csoportot. A protagonista nem választotta őt játékba, aminek Bea kifejezetten örült, kimondta, hogy „ma valahogy nem akartam játszani”. Bennem itt rögtön válaszként az jött, hogy „de hát idáig sem játszottál, akkor most mi a különbség?” Nagy volt bennem a csalódottság. Valami miatt nehéz volt elengednem őt. Az este végén megértettem, hogy miért. A játék után, a visszajelző körben, miután a szereplők és a protagonista visszajelzéseit meghallgatták, azok is kaptak lehetőséget a megszólalásra, akiknek nem jutott szerep. Volt, aki így is felismerésre jutott, illetve megérintődött a játék folyamán, vagy elgondolkodott valamin. Bea nem tartozott közéjük. Amikor rá került a sor, majdnem felháborodva osztotta meg a csoporttal, hogy ő ezt a történetet irreálisnak tartja, és képtelenségnek gondolja bármelyik szereplő reakcióját. Elmondta, hogy nem szereti ezt a történetet, soha nem is szerette, mert számára rettentő messze van a valóságtól, és érthetetlenek a szereplők cselekedetei. Most sem érintette meg semmi. Kővé dermedve ültem, és értetlenül bámultam, bár nagyon igyekeztem, hogy ne üljenek ki az arcomra az érzéseim. Mekkora ez a jégpáncél a szíve körül? Mi kell ahhoz, hogy szétrobbantsa? Mi képes rá, hogy megérintse? Mitől ilyen kemény ez a nő? De a legfontosabb kérdés nem ez volt. Ahogy ott ültem, és pörgettem magamban a kérdéseimet, kutattam az okokat, hirtelen rádöbentem, hogy a legfontosabb kérdés nem az, hogy ő miért ilyen, hanem az, hogy miért hat rám ilyen erővel? Talán hamarabb is feltehettem volna magamnak ezt a kérdést, de eddig nem éreztem kiugrónak a vele kapcsolatos bennem lévő reakciókat a többi csoporttaghoz képest. Mindenkihez viszonyultam valahogy, többeknél éltem meg erős érzéseket egy-egy játék vagy megnyilatkozás esetén, volt, aminek az okát is felfejtettem. De itt, ezen a ponton úgy éreztem, hogy valami több is tör-

ténik, mint hogy a vezető hordozza valamilyen formában a csoportja tagjait. Hirtelen bevillant, hogy miért vannak ilyen heves reakcióim. Hogy kit is látok én ebben a kemény, bökdős, bezárkózó, rugalmatlan nőben. Ráeszméltem, hogy Bea viselkedése nagyon hasonlít a gyerekkori anyámra.

Érdekes felismerés volt, és bizonyos szempontból felszabadító. Mert innentől kezdve ismerőssé vált. Érthetőbbé. És elfogadhatóbbá.

Az utolsó előtti alkalommal Bea megint hiányzott. Ekkor már nem volt nehéz elengednem, szinte biztos voltam benne, hogy ő más formában kapta meg a csoporttól azt, amire szüksége volt, nem olyan módon, ami számomra is látható.

Az utolsó alkalomra eljött. Egy idővonalat állítottunk föl, és arra hívtuk a csoportot, hogy zárásképpen keressék meg azt az alkalmat, ahol valami fontos történt velük. Meghívtuk őket arra, hogy újraélhetik, újra belemehetnek abba a helyzetbe, ami akkor nagyon fontos volt nekik. Lehetőséget kaptak arra is, hogy ha valami nem úgy történt egy játékban, ahogy azt ők elképzelték, akkor változtassanak rajta. A csoporttagokat, mint több játék esetén a folyamat során, felváltva vezettük. Titkon reméltem, hogy Beának lesz elég ereje ahhoz, hogy az ötödik alkalommal játszott rítusát újrajátssza, immár úgy, ahogy szeretné. Bea az ötödik alkalom papírjához állt. Rajtam volt a vezetés sora. Odaléptem mellé,

azzal a biztos tudattal, hogy jön a keresztelkedés. És akkor ő azt mondta, hogy nem a bibliai szöveggel szeretne játszani, hanem a bemelegítő játékkal. A harangjátékkal. Beállt a csoport, szorosan egymás mellé, ő pedig középre. Kérte, hogy kössük be a szemét. Elindult „a harang nyelve”, és percekig dülöngélt ide-oda. A csoporttagok szinte meditatíva tartották, ő pedig lazán és belefeledkezve dőlt jobbra és balra, előre és hátra. Hagytam, hogy addig csinálja, ameddig szüksége van rá. Amikor kimondta, hogy köszönöm, a csoport finoman megállította. Már csorogtak a könnyek az arcán, ahogy remegő kézzel vette le magáról a kendőt. Amikor megkérdeztem, mi van benne, sírva mondta, hogy végtelen hála azért, hogy ezt a vak bizalmat megélhette. Majd körbenézett a csoporton, és egyenként, hosszan megölelte őket. Közben végig folytak a könnyei. Amikor a végére ért, hozzánk is odalépett. Én az ölelésében még mindig éreztem egy vékonyka falat kettőnk között, de a jégpáncélnak nyoma sem volt. Megérkezett. Megtörtént vele is az, amit a csoportban úgy emlegettünk, hogy a bibliodráma csodája. Ezért nem ment el a csoportból. Ezért kellett neki végigjárnia. Mert meg kellett tapasztalnia, hogy a csoport kibírja őt. Meg kellett tapasztalnia, hogy az utolsó pillanatban is van áttörés, hogy szerethető és elfogadható akkor is, ha ellenáll és nehezen játszik. Ezért jött ide, ezért maradt, erre várt. Felmelegedett a ház, kibújt a paplan alól.

A tanulmányban szereplő bibliodráma-csoport egyes alkalmainak témái

Alkalom	Szöveg és téma
1.	Ábrám meghívása – indulás az ismeretlenbe
2.	Noé bárkája útra kél, majd megérkezik – a bárka részeként megtapasztalni a csoport egységét és egymásrautaltságát
3.	Mária és Márta – variációk
4.	Karácsonyi történet – Három fókuszcsoport (Szent Család, bölcsek, pásztorok) útja és találkozása Betlehemben
5.	Jézus megkeresztelkedik a Jordán vizében – Jordán-építés és -ritus egyéni témákkal, istenkapcsolattal
6.	„Mindennek megvan a maga ideje” – vignetták, korábban felmerült önismereti kérdések mentén
7.	Jézus meggyógyítja a tetőn át leeresztett bénát – csoportjáték, gyógyulástörténet a szövegben és a csoportban egyaránt
8.	Illés és a sareptai özvegy találkozása – „miért nem hiszem el, hogy Isten jót tesz velem, miért nem tudok bízni benne?”
9.	Nagyböjti játék: zsoltárszövegek, szobrok, vignetták – saját kérdések, történetek, mélységek megjelenítése
10.	A tékozló fiú – protagonistajáték az idősebb fiú szemszögéből – mély egyéni kérdésre fűzött alkalom
11.	Kiscsoportos játékok saját témák alapján: teremtéstörténet, elásott kincs, emmauszi út
12.	Záróalkalom: idővonal a találkozásokról, a legfontosabb pontok megjelenítése, útra bocsátás

